

'Amen'

bij de promotie van Ad van Liempt

Bijlage bij de [De zaak Ad van Liempt](#)

© Prof. dr. M. Winnink, 7 augustus 2019

[Droog Magazine](#), 2019

inhoudsopgave

(tekst in blauw is aanklikbaar)

[Inleiding](#)

[De promotie van Ad van Liempt – verslag van een ervaringsdeskundige](#)

Inleiding

Prof. dr. Marinus Winnink (1936) groeide op in Assen. Als kind zag hij de overvolle treinen naar de vernietigingskampen voorbij rijden. Zijn vader en andere familieleden zijn in de oorlog omgebracht.

Op 9 mei 2019 woonde hij in Groningen de promotie van Ad van Liempt bij. Op de volgende pagina's verhaalt Winnink wat tijdens en vóór de ceremonie gebeurde.

Bart FM Droog, 6 augustus 2019, Eenrum

De promotie van Ad van Liempt – verslag van een ervaringsdeskundige

Het proefschrift van Ad van Liempt is een nadere beschouwing van het optreden van Albert Konrad Gemmeke, in de Tweede Wereldoorlog de commandant van het kamp Westerbork. Nu wil het geval dat ik over veel van wat zich in “Westerbork” en in Oost-Europa afspeelde gedurende de oorlog aardig ben geïnformeerd. Dit geldt ook voor het “promotiegebeuren” aan de Rijksuniversiteit Groningen, omdat ik ambtshalve bij vele promoties een rol heb mogen spelen.

In Groningen is het gewoonte dat bij het begin van een promotie de voorzitter aan hen die het college van decanen vertegenwoordigen en, nadat die hebben medegedeeld dat het college “kennis heeft genomen van het proefschrift met bijgevoegde stellingen en die door de promovendus bereid is te horen verdeeligen”, de vraag stelt of “iemand vanuit het publiek met de promovendus van gedachten wil wisselen”. Is er zo iemand in het publiek, dan krijgt die volgens het promotiereglement¹ als eerste het woord.

Op grond van mijn oorlogsverleden en mijn beroepsverleden als hoogleraar aan de Rijksuniversiteit Groningen leek het mij een goede gedachte om het proefschrift te lezen en eventueel te besluiten om vanuit het publiek te opponeren, als daar aanleiding voor zou zijn.

Contact daarover met één van de promotores leidde tot zijn advies om mij tot de decaan van Letteren te wenden met het verzoek of ik in ieder geval een proefschrift zou ontvangen. Daarop werd ik door de decaan uitgenodigd om als lid van het cortège in het promotiegebeuren deel te nemen. Wel werd mij medegedeeld dat ik, *indien er tijd voor zou zijn*, pas als laatste zou mogen opponeren.

Na lezing van het mij toegezonden proefschrift besloot ik om mij onder het publiek te scharen om zodoende geen deel uit te hoeven maken van het cortège en zodoende mij ook niet te committeren aan de uitkomsten van het beraad dat het college van decanen, zoals gebruikelijk, heeft nadat het “Hora Finita” heeft geklonken. Enkele dagen voor de promotie heb ik de rector magnificus, de decaan en de promotores daarvan, met redenen omkleed, schriftelijk kond gedaan:

---

1 Promotiereglement van de Rijksuniversiteit Groningen, 2013. Bijlage 5. Protocol voor de promotieplechtigheid. Artikel 14. Pagina 50-51.

<https://www.rug.nl/about-us/organization/rules-and-regulations/onderzoek/promotiereglement-14.pdf>

“Hartelijk dank dat ik, zoals ik aanneem door uw bemiddeling, sinds maandag jl. over Van Liempts aangeleverde boek bedoeld ter verkrijging van een doctoraat aan onze universiteit, kan beschikken. Bij mijn oorspronkelijke verzoek aan u om ter zake te bemiddelen heb ik u gemeld dat ik over de inhoud geen mededeling zou doen vóór de aanvang van de voorgenomen geplande verdediging door de promovendus op 9 mei a.s. om 14.30 uur. Heden, donderdag 2 mei is mij gebleken dat in de Volkskrant ruim voor dat tijdstip als ook op de televisie (o.a. in “Buitenhof” zondag a.s.) ruim aandacht aan de inhoud van het boek zal worden gegeven. Ik begreep dat het boek voor de officiële promotie ook in boekwinkels wordt aangeboden.

Het zij mij daarom vergund u het volgende te melden:

Een wetenschappelijk schrijfsel dient tenminste om kond te doen van nieuwe inzichten, leidend tot herinterpretaties van bestaande kennis die op hun beurt leidend zijn naar nieuwe aanpakken c.q. nieuwe strategieën om het wetenschapsgebied vooruit te helpen. Als een schrijfsel als proefschrift ter verkrijging van een doctoraat wordt aangeboden, dient het tenminste aan de voorgaande criteria te voldoen.

Het schrijfsel van de heer Van Liempt over Gemmeker is een goedogende en prettig lezende samenvatting van G's strapatsen en doet in zekere zin omvangrijk verslag van het gebrekkige “proces”, dat in Duitsland niet heeft mogen leiden tot een berechting, nadat G in Nederland uit de gevangenis was ontslagen.

Alles in Van Liempt's boek, behalve sommige trivialiteiten als ook voor een leek niet altijd eenvoudig te verifiëren feiten, verbaast niet.

Voor een algemeen lezerspubliek is het boek wellicht een aanwinst. Mooie wervende foto op de omslag!

Evenwel acht ik het niet zó inhoudsvol en wetenschappelijk om het vele “monnikenwerk”, dat de auteur heeft verricht om het boek te voltooien, met een doctorsgraad te bekronen.

Ik heb besloten de plechtigheid van de voorgenomen promotie vanaf de publieke tribune bij te wonen en zal geen gevolg geven aan uw uitnodiging om deel uit te maken van het cortège. Dit om eventueel niet gecompromitteerd te geraken en daardoor, indien nodig, later mij vrijuit te kunnen uiten over boek en promotie.

Met verschuldigde gevoelens,

M. Winnink

De decaan opende de promotie met de mededeling, dat niemand uit het publiek zich had aangemeld om met de promovendus van gedachten te wisselen, overigens zonder de *gebruikelijke* sondering van de juistheid van die opmerking aan het begin van de plechtigheid, in het openbaar te verifiëren.

Dan nu het verdere verloop van de promotie. Allereerst moet worden opgemerkt dat “tout Hilversum” bij de plechtigheid aanwezig was.

Het onderwerp en de belangrijkste resultaten behelsden het optreden van Gemmeker als commandant van het kamp Westerbork. In het *Reformatorisch Dagblad* (niet mijn lijfblad overigens) van 9 mei 2019 staat een redelijk verslag van de hand van L. Vogelaar, waarin een redelijk nauwkeurige weergave van de discussies tussen de promotiecommissie en de promovendus is weergegeven.²

Laten we ons even realiseren wat zo ongeveer de belangrijkste conclusie is van het onderzoek van de jonge doctor: Men heeft niet “aantoonbaar” kunnen vaststellen of de regisseur G. heeft geweten wat er met het *immense* aantal uit Westerbork weggevoerden, en nimmer teruggekeerden zou gaan gebeuren op het eindpunt van hun geplande bestemming. Toen in Nederland recht werd gesproken in deze zaak was van een *gigantisch* groot aantal mensen al lang bekend, dat ze waren omgebracht.

Nog in de oorlog (in 1942-1943) werd in de *New York Times* al uitgebreid gerapporteerd over wat er, en op welke schaal, met Joden in Oost-Europa gebeurde en daarover was de Nederlandse regering in ballingschap te Londen *dus* uitgebreid geïnformeerd.

En in Groningen zit op 9 mei 2019 een promotiecommissie te leuteren over het feit dat G. toch ook in vijftig van veertig gevallen van Joden die een

---

² L. Vogelaar. Ad van Liempt: Commandant Gemmeker meedogenloos. *Reformatorisch Dagblad*, Apeldoorn, 09-05-2019.

<https://www.rd.nl/meer-rd/cultuur-geschiedenis/ad-van-liempt-commandant-gemmeker-meedogenloos-1.1567004>
[link werkt 's zondags niet].

ariërverklaring wilden, deze heeft verschaft. Ook wordt de weledelzeergeleerde heer in spe gevraagd hoe het kan dat “iemand met een “bescheiden carrière en een niet vlekkeloos CV” commandant kan worden van een kamp als Westerbork. Het antwoord op de laatste vraag luidde dat zulks een gevolg was van slecht personeelsbeleid bij zijn aanstelling en dat zijn gehoorzaamheid aan zijn meerderen en de angst van G. om naar het Oostfront te worden gestuurd hem ertoe brachten om zijn werk zo “gedegen” te doen.

Dit laatste antwoord was ook min of meer een antwoord op een gevraagde toelichting op G.'s psychische drijfveren. Nog geen minuut na het “Hora Finita” was de promotiecommissie eruit, waarop een donderend applaus volgde met een toespraak van promotor Bosscher die ons vooral wilde doen geloven dat we getuigen waren geweest van wel heel bijzondere middag.

Amen.

M. Winnink, Buinen

Naar [inhoudsopgave](#).